

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»
(ДЛЯ БАКАЛАВРІВ)

Київ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри політології, соціальної роботи та соціальної роботи Бісенбаєвим Ф.К.

Затверджено на засіданні кафедри політології, соціології та соціальної роботи (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Бісенбаєв Ф.К. Навчальна програма дисципліни «Соціологія управління» (для бакалаврів). – К. : МАУП, 2018. – 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Соціологія управління», теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розвиток ринкових відносин, демократизація всіх сфер життя суспільства викликає необхідність у ефективному управлінні суспільством, а саме у виробничо-економічній сфері, бізнесі та комерції. В цих умовах особливу актуальність набуває соціологічний вимір управлінської діяльності: вивчення її соціальної природи, розгляд управління як соціального інституту та соціального процесу, розуміння соціальних механізмів управління та соціологічних методів його дослідження.

У зв'язку зі згаданими суспільними трансформаціями, *метою* вивчення дисципліни “*Соціологія управління*” є забезпечення успішного засвоєння студентами професійних принципів управління, надання майбутнім фахівцям комплексних знань та вмінь визначення та використання основних елементів соціологічного дослідження процесу управління в бізнес-сфері, теоретичне обґрунтування і практична апробація основних управлінських методів і прийомів та їх адаптацією до ситуації, в якій діє вітчизняна економіка.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ”

№ з/п	Назви змістовних модулів та тем
I	<i>Змістовний модуль 1. Соціологія управління як галузь наукового знання</i>
1	Тема 1: Соціологія управління в системі соціологічного знання
2	Тема 2: Основні етапи становлення соціологічних концепцій управління
3	Тема 3. Соціальна природа і структура управління.
II	<i>Змістовний модуль 2. Основні напрямки дослідження управління</i>
4	Тема 4: Управління як соціальний інститут
5	Тема 5: Управління як соціальний процес
6	Тема 6: Управління як форма професійної діяльності. Влада і лідерство.
	<i>Змістовний модуль 3. Специфікація видів управління</i>
7	Тема 7. Специфіка державного управління: зміст, функції, проблеми ефективності.
8	Тема 8. Специфіка управління організаціями
9	Тема 9. Специфіка інших видів управління суспільством
	<i>Змістовний модуль 4. Соціально-прикладний аспект управління</i>
10	Тема 10: Місце та роль соціальної інформації в управлінні
11	Тема 11. Соціологічні аспекти культури та етики управління
12	Тема 12. Прикладні соціологічні дослідження у сфері управління
	<i>Разом годин: 90</i>

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ”

Змістовний модуль 1. Соціологія управління як галузь наукового знання.

**Тема 1. Соціологія управління в системі соціологічного
знання**

Соціологія управління як галузь наукового знання. Об'єкт і предмет соціології управління. Феномен управління. Дискусія з предмету соціології управління. Проблематика соціології управління. Особливості управління як специфічного засобу організації. Самоуправління та самоврядування. Структура і функції соціології управління. Понятійно-категоріальний апарат соціології управління як результат її міждисциплінарного розвитку. Методологія і методи соціології управління. Актуальні проблеми соціології управління. Взаємозв'язок соціології управління з іншими спеціальними соціологічними теоріями. Соціологія управління в системі соціологічного знання. Соціологія організацій і соціологія управління.

Література: [2, 5, 8, 11, 20,30,36,37,44,47,54,58].

**Тема 2. Основні етапи становлення соціологічних концепцій
управління.**

Етапи розвитку соціального управління. Основні парадигми і теоретичні підходи в соціології управління. Класична школа: наукове керування Ф. Тейлор, адміністративне керування А. Файоль, «школа людських стосунків» Є. Мейо. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера. Школа соціальних стосунків. Мотиваційні теорії. Ієрархія потреб А. Маслоу. Двухфакторная теорія Герцберга, її зміст і практичне застосування. Д. Макгрегор: теорія «Х» і теорія «Y». Системний та ситуаційний підходи. Аксиологічний підхід.

Практичне застосування концепцій. Американська і японська системи управління. Школи соціального управління в Росії та Україні. Сучасний етап розвитку соціології управління: школа «людських ресурсів» в управлінні.

Література: [2, 5, 8, 11, 20,30,36,37,44,47,54]

Тема 3. Соціальна природа і структура управління.

Сутність і зміст соціального управління. Соціальне управління як розв'язання суперечності між керуючою і керованою системами. Складові управління як системи

Закони та принципи соціального управління. Компоненти процесу управління. Структура об'єкта управління, його соціальна природа. Суб'єкти та види управлінських відносин. Принципи діяльності суб'єкта управління. Структура управлінських відносин. Три моделі соціального управління: координація, субординація, реордінація. Управління та маніпулювання; види маніпулювання. Середовище управління; управління в умовах агресивного середовища; взаємозв'язок стану середовища управління з метою управлінського впливу. Державний інтерес. Технології та механізми здійснення процесу управління соціальними угрупованням. Функції соціального управління.

Література: [1,2,7, 11, 20,30,36,37,44,47].

Змістовний модуль 2. Основні напрямки дослідження управління

Тема 4. Управління як соціальний інститут, його місце та роль в системі соціальних інститутів

Фундаментальні ознаки, що виражають природу управління як соціального інституту: функціональна природа свого існування; тотальне поширення у всіх сферах і на всіх рівнях; інституційна збірка як механізм утворення. Управління в ієрархії всіх соціальних інститутів займає позицію метаінститута (оскільки ніякої соціальний інститут не здатний виконати своє

функціональне призначення в соціумі без управління). Ієрархічна структура соціального інституту «Управління»: субінститути управління, інституції, управленческіе практики, інституційні елементи. Субінститути управління: адміністративне управління, менеджмент, приватне управління, нелегітимне (тіньовий) управління. Формування соціальних інститутів управління. Соціальна ієрархія і структура влади. Функції соціального інституту управління. Суспільство, держава і публічна влада. Управлінські еліти. Особливості і соціальна ефективність самоврядування, представницького й адміністративного управління. Держава як суб'єкт і об'єкт управління. Специфіка державно-управлінських відносин у суспільстві. Державні і муніципальні службовці як соціально-професійна група.

Література: [1,2,7, 8,11, 19,20,30,34,36,37,44,47].

Тема 5: Управління як соціальний процес

Планування як функція управління. Прогнозування. Стратегічне, тактичне та операційне планування: роль, загальне і специфічне. Розподіл ролевих функцій учасників загальної діяльності. Делегування обов'язків та повноважень як засіб виконання роботи за допомогою залучення інших осіб. Організаційне забезпечення організаційного розвитку. Реорганізація як перерозподіл ресурсів, функцій, повноважень та відповідальності з метою підвищення ефективності та конкурентної спроможності організації.

Соціальна сутність мотивації. Мотивація як функція управління. Потреби людини як основа аналізу мотивації організаційної поведінки. Внутрішня та зовнішня мотивація. Стимулювання інтересу до праці та професійної активності: матеріальна та моральна форми. Теорії мотивації. Змістовні теорії мотивації. Ієрархія потреб А. Маслоу. Теорія Альдерфера. Двофакторна теорія Герцберга. Теорія потреб Макклеланда. Процесуальні теорії мотивації: теорія навчання, теорія підкріплення, теорія очікування, теорія справедливості, теорія висування цілей.

Процес управлінського контролю. Типи і методи управлінського контролю. Контроль виробництва й операцій. Контроль інформаційних систем. Соціальні функції контролю: впровадження стандартів, вимір досягнутого та порівняння з очікуваними результатами, корекція відхилень. Початковий, поточний та заключний контроль. Управлінський контроль і самоконтроль.

Соціальні аспекти процесів прийняття рішень та комунікації. Типи управлінських рішень. Структура і процес ухвалення управлінського рішення. Моделі прийняття управлінських рішень. Психологічні аспекти ухвалення управлінського рішення.

Література: [1,2, 5,9,14,15,22,27,30,32,34,44].

Тема 6: Управління як форма професійної діяльності. Влада і лідерство.

Управлінська діяльність як професійна діяльність: специфіка, зміст, функції, форми. Управлінські ролі. Соціально-психологічні та соціокультурні фактори відбору та ротації управлінських кадрів. Лідерство: теорії, моделі, ефективність. Основні компоненти ефективного лідерства: якості лідера, стиль лідерства, ситуаційні фактори, якості членів групи, організації. Якості ефективного лідера: інтелект, цілеспрямованість, впевненість, емпатія (чутливість), гнучкість, амбіційність, оптимізм, комунікабельність, порядність. Гендерний аналіз лідерства в організаціях. Жіноче лідерство в сферах менеджменту, політики та культури: проблеми становлення і перспективи розвитку. Культура і мистецтво ефективної управлінської діяльності.

Влада та повноваження. Форми влади. Міжособистісна влада: легітимна, заохочувальна, примусова. експертна, референтна влада. Потреба у владі. Структурна та ситуаційна влада. Інформаційна влада та її роль у процесі прийняття управлінських рішень.

Влада, політика та етика. Авторитарний, ліберальний, популістський та демократичний стилі управління. Централізація та децентралізація в процесі організаційного розвитку.

Література [1,2, 5,10,17,22,27,29,34,41,45,46]

Змістовний модуль 3. Специфікація видів управління

Тема 7: Специфіка державного управління: зміст, функції, проблеми ефективності.

Державна влада як складова державно-владного механізму. Адміністративний аспект державного управління. Об'єкти управлінської діяльності виконавчої влади. Державні установи та підприємства як держбюджетні організації.

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Поняття й види функцій державного управління. Функціональна структура державного управління. Забезпечення законності в державному управлінні. Дисципліна і відповідальність у забезпеченні законності. Відповідальність державних службовців.

Поняття та види контролю в державному управлінні. Громадський контроль.

Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади.

Проблеми розвитку державного сектору економіки, соціального обслуговування, освіти і культури в українському суспільстві.

Література [1,2,4,7,17,34, 8,11, 19,20,30,34,37,41,53]

Тема 8. Специфіка управління організаціями

Типи організацій. Формальні і неформальні структури в організації. Форми і методи соціально-управлінського впливу. Управління трудовими ресурсами. Керівництво організацією. Управлінська позиція керівника і її ефективність. Ділові й особистісні якості сучасного управлінця. Управління змінами в організації. Типи нововведень, стратегії інноваційного поведіння. Моделі структурних змін в організаціях. Управління ризиками, стресами, конфліктами та змінами в сучасних соціальних організаціях.

Класифікація та фактори ризиків організаційного розвитку. Управління ризиками організаційного розвитку. Стрес як індивідуальна та групова реакція на кризи організаційного розвитку. Діагностика, компенсація та профілактика стресів в організаціях.

Конфлікти в організаціях: форми, рівні, фактори, етапи розвитку. Технології управління організаційними конфліктами. Зміна цілей. Збільшення доступу до ресурсів. Відхілення від конфлікту. Компроміс. Заміна людського та структурного фактору. Ідентифікація загального „ворога”. Переговори як основа вирішення конфліктів. Стимулювання комунікацій, конкуренції, організаційних змін.

Зміни в організаціях як фактор їх розвитку: форми, суб'єкти, наслідки, методи управління. Втручання в організаційний розвиток з метою підвищення його ефективності.

Література: [2,3,7,10,12,13,18,21,24,32,38,42,49,50,55].

Тема 9. Специфіка інших видів управління суспільством

Специфіка реалізації функцій управління в різних професійних, національних структурах. Соціальне управління й економічна система суспільства. Соціальне управління і ринок. Управління в політичній сфері. Політичне управління: типи, структура, функції. Політичне управління і маніпулювання. Соціальне управління в сфері соціальної зашиті, освіти,

культури, охорони здоров'я, дозвілля. Управління соціально-демографічними процесами.

Література: [1,2,4,7,10,13,17,21,22,23,25,28,30,34,39,50,53].

Змістовний модуль 4. Соціально-прикладний аспект управління

Тема 10: Місце та роль соціальної інформації в управлінні

Інформація як система даних, необхідних для активного впливу на суспільство, що управляється з метою його оптимізації. Соціологічна інформація, їх роль в здійсненні процесу управління.

Потреба у управлінській інформації склад показників для соціального управління, частота їх отримання, одиниці вимірювання. Управлінські вимоги до інформації: достовірність, змістовність, актуальність, доступність для сприймання управлінців.

Корисність управлінської інформації як міра впливу на зміну уявлень щодо існування соціального об'єкту що управляється.

Література: [1,2, 5,9,14,16,21,23,35,51]

Тема 11. Соціологічні аспекти культури та етики управління

Культура управління: елементи і механізм функціонування. Типи культури управління. Поняття культури в застосуванні до сфери бізнесу і управління: підприємницька культура, корпоративна культура, організаційна культура. Культура управління як складова організаційної культури. Варіанти виділення сутнісних характеристик культури управління. Види управлінських культур. Організаційна культура. Показники оцінки рівня культури управління в організації. Реальна і еталонна культура управління. Фактори конкретного рівня управлінської діяльності і культури. Методи діагностики та оцінки культури управління. Фактори формування культури

управління. Національні особливості культури управління. Управлінська етика і соціальна відповідальність. Етика управлінців.

Література: [1,2,10,15,23,32,34,44,50].

Тема 12. Прикладні соціологічні дослідження у сфері управління

Соціальне і соціологічне дослідження. Специфіка прикладного соціологічного дослідження. Прикладні соціологічні дослідження за кордоном. Вітчизняні соціальні технології. Рекруйтмент. Технології професійного відбору. Управлінський консалтинг. Методики і технології тренінгу. Ділові ігри в сфері управління. Методологія тестування. Спостереження, аналіз документів і опитування в дослідженні процесів управління. Соціологічне моделювання й експеримент у дослідженні процесів управління. Соціально-психологічні методи в дослідженні процесів керування.

Література: [1,2, 5,9,14,16,21,23,35,51].

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Об'єкт , предмет, функції соціології управління.
2. Дискусія з предмету соціології управління.
3. Особливості управління як специфічного засобу організації.
4. Структура і функції соціології управління
5. Понятійно-категоріальний апарат соціології управління
6. Основні наукові категорії соціального управління.
7. Взаємозв'язок соціології управління з іншими спеціальними соціологічними теоріями
8. Місце соціології управління в системі соціологічного знання.
9. Характеристика основних етапів розвитку соціології управління.
10. Основні парадигми і теоретичні підходи в соціології управління.

11. Проблеми організації праці в концепції "наукового управління" Ф. Тейлора.
12. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера.
13. Адміністративне керування А. Файоль
14. Проблеми взаємин керівників і підлеглих у теорії "людських відносин".
15. Сучасний етап розвитку соціології управління: школа «людських ресурсів» в управлінні
16. Структура об'єкта управління, його соціальна природа
17. Сутність і зміст соціального управління
18. Суб'єкти та види управлінських відносин.
19. Структура управлінських відносин. Три моделі соціального управління
20. Управління та маніпулювання; види маніпулювання.
21. Управління як соціальний інститут, його місце та роль в системі соціальних інститутів
22. Фундаментальні ознаки, що виражають природу управління як соціального інституту
23. Управління в ієрархії всіх соціальних інститутів
24. Особливості і соціальна ефективність самоврядування, представницького й адміністративного управління.
25. Специфіка державно-управлінських відносин у суспільстві.
26. Управління як соціальний процес: планування, прогнозування, організація, контроль
27. Стратегічне, тактичне та операційне планування: роль, загальне і специфічне.
28. Організаційне забезпечення розвитку: розподіл функцій і повноважень, регулювання та координація роботи персоналу.
29. Мотивація як функція управління. Потреби людини як основа аналізу мотивації організаційної поведінки
30. Процес управлінського контролю. Типи і методи управлінського контролю.

31. Соціальні аспекти процесів прийняття рішень та комунікації.
32. Типи, структура і процес ухвалення управлінського рішення.
33. Управління як форма професійної діяльності: специфіка, зміст, функції, форми.
34. Основні компоненти ефективного лідерства: якості лідера, стиль лідерства, ситуаційні фактори
35. Культура і мистецтво ефективної управлінської діяльності.
36. Специфіка державного управління: зміст, функції, проблеми ефективності.
37. Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення.
38. Об'єкти управлінської діяльності виконавчої влади.
39. Забезпечення законності в державному управлінні
40. Поняття та види контролю в державному управлінні.
41. Специфіка управління організаціями: форми і методи соціально-управлінського впливу.
42. Управління ризиками, конфліктами та змінами в сучасних соціальних організаціях.
43. Технології управління організаційними конфліктами.
44. Зміни в організаціях як фактор їх розвитку: форми, суб'єкти, наслідки, методи управління.
45. Соціальне управління й економічна система суспільства. Соціальне управління і ринок
46. Політичне управління: типи, структура, функції.
47. Соціальне управління в сфері соціальної зашиті, освіти, культури, охорони здоров'я
48. Управління соціально-демографічними процесами.
49. Місце та роль соціальної інформації в управлінні
50. Соціологічна інформація, їх роль в здійсненні процесу управління.
51. Управлінські вимоги до інформації: достовірність, змістовність, актуальність, доступність для сприймання управлінців.

52. Культура управління: елементи і механізм функціонування.
53. Культура управління як складова організаційної культури
54. Показники оцінки рівня культури управління в організації.
55. Національні особливості культури управління
56. Управлінська етика і соціальна відповідальність. Етика управлінців.
57. Специфіка прикладного соціологічного дослідження.
58. Спостереження, аналіз документів і опитування в дослідженні процесів управління
59. Соціологічне моделювання й експеримент у дослідженні процесів управління.
60. Ділові ігри в сфері управління. Методологія тестування.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Соціологія управління як галузева соціологічна теорія середнього рівня: предмет, об'єкт дослідження.
2. Соціологія управління як наука: функції та основні наукові категорії.
3. Виникнення та розвиток соціології управління.
4. Концепція наукового управління Ф. Тейлора.
5. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера.
6. Теорія "людських стосунків" Е. Мейо.
7. Особливості американської системи управління.
8. Особливості японської системи управління.
9. «Емпірична школа» П. Дракера.
10. Школа «соціальних систем» Ч. Барнарда.
11. Ситуаційний підхід до управління (М.П. Фоллет, Р. Стогдил).
12. Сучасна школа «людських ресурсів» управління.
13. Управління як різновид соціальних відносин та механізм узгодження соціальних інтересів.
14. Природа і сутність соціального управління.

15. Особливості економічного управління в сучасному українському суспільстві.
16. Особливості управління в сфері культури і духовного життя сучасного українського суспільства.
17. Особливості політичного управління в сучасному українському суспільстві.
18. Політичне управління і маніпулювання.
19. Особливості розвитку державного і муніципального управління в сучасній Україні.
20. Соціальний і правовий статус чиновників.
21. Мотивація державних і муніципальних службовців.
22. Етичні аспекти діяльності державних і муніципальних службовців.
23. Формування управлінської культури в сучасній організації.
24. Управління як соціальний інститут. Місце управління в системі соціальних інститутів.
25. Управління як соціальний інститут: структура та функції.
26. Управління як соціальний процес: характеристика основних составних елементів.
27. Соціальні механізми управління. Головні соціальні регулятори в суспільстві.
28. Місце та роль соціальної інформації в управлінні.
29. Особливості процесів мотивації, стимулювання та соціального контролю в управлінській діяльності.
30. Управлінський персонал як соціально-професійна група: місце в соціальній структурі та основні характеристики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА :

1. Атаманчук Г.В. Управление – социальная ценность и эффективность. – М.:Академия, 1995.
2. Бабосов Е.М. Социология управления.- Минск: ТетраСистемс, 2001.
3. Гибсон Д., Иванцевич Д., Доннелли Д. Организации. Поведение. Структура. Процессы. – М., 2000.
4. Гурне Б. Державне управління. – К., 1993.
5. Граждан В.Д. Деятельность и управление (социологический анализ). – М.: Политиздат, 1989.
6. Киллен К. Вопросы управления. – М.: Прогресс, 1981.
7. Кравченко А.И., Тюрина И.О. Социология управления: фундаментальный курс: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Академический Проект, 2005
8. Кунц Г., О'Доннел С. Управление. Системный и ситуационный анализ управленческих функций. М., 1981. Т. 1—2.
9. Курбатов В.И., Курбатова О.В. Социальное проектирование. –Ростов на-Дону, 2001.
- 10.Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Теорія і практика. – К., 2001.
- 11.Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004.
- 12.Маллинс Л. Менеджмент и организационное поведение. – Минск, 2003
- 13.Мастенбрук У. Управление конфликтными ситуациями и развитие организаций. М., 1996.
- 14.Матвиенко В.Я Прогностика. Прогнозирование социальных и экономических процессов. К., 2000.
- 15.Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М., 1994.
- 16.Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 1.2. - М., 1990.
- 17.Миллс Р. Властвующая элита. М.,1959.

18. Мильнер Б.З. Теория организаций. – М: ИНФА-М, 1998.
19. Нагорный Б. Социология управления: поиск ответов на вызовы времени // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2001, №4.
20. Основы социального управления // Под редакцией В.Н. Иванова. – М., 2001.
21. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті.- К.,2003.
22. Панасюк А.Ю. Управленческое общение. – М.: Наука, 1990.
23. Почепцов Г.Г. Публік рілейшнз.-К.,2000.
24. Пригожин А.И. Современная социология организаций. М., 1998.
25. Проблемы управления в переходном обществе на пороге XXI века. Сб. научных трудов. МАУП.-К.,1999.
26. Радаев В.В., Шкаратан О.И. Социальная стратификация. М.,1996.
27. Рысев Н. Правильные управленческие решения: поиск и решение. – М., 2004.
28. Санталайнен Т. и др. Управление по результатам. М., 1988.
29. Свенцицкий А.Л. Социальная психология управления. Л., 1986.
30. Сергейчук А.В. Социология управления.- СПб.: Бизнес-пресса, 2002.
31. Система социологического знания: Учеб. пособие / Сост. Г.В. Щекин. – 3-е изд. – К.: МАУП, 1998.
32. Сладкевич В.П. Мотивационный менеджмент.- К.,2001.
33. Сладкевич В.П., Чернявский А.Д. Современный менеджмент.- К.,2002.
34. Современное управление: Энциклопедический справочник: В 2 т. М., 1997.
35. Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження./ за ред. Саєнко Ю.І.. – К.,2000.
36. Социальный менеджмент: Учеб. пособие / Под ред. В.Н. Иванова. – М.: Высш. шк., 2001.
37. Социальное управление: Слов. / Под ред. В.И. Добренькова, И.М. Слепенкова. – М: Изд-во МГУ, 1994.

38. Социология организаций: Слов.-справ. / Ав.-сост. В.В.Щербина. – М.: Союз, 1996.
39. Татаринović Г.Н. Управление общественными отношениями. – М., 2004.
40. Телешун С.О., Боронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації.- К., 2001.
41. Технологии политической власти: Зарубежный опыт. – К.,1994.
42. Туленков Н.В. Введение в теорию и практику менеджмента: Учебн. пособие. – К.: МАУП, 1998.
43. Туленков Н.В. Социальная эффективность управления // Персонал. – 1998. - №2, 3.
44. Удальцова М.В. Социология управления: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА_М, 1998.
45. Чернявский А.Д. Организация управления. К., 1998.
46. Щекин Г. В. Основы кадрового менеджмента в 2-х кн. К., 1994
47. Щекин Г.В. Теория социального управления: Моногр. – К.: МАУП, 1996.
48. Щекин Г.В. Социальная теория и кадровая политика. К.,2000.
49. Щекіня С.В. Управление персоналом современной организации. – М.,2000.
50. Шелдрейк Дж. Теория менеджмента от тейлоризма до японизации. – СПб.,2001.
51. Экспертные методы прогнозирования. - М.. 1985.
52. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. – М., 1999

ДОДАТКОВА:

53. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2004.
54. С лепенков И.М., Авкрин Ю.П. Основы социального управления. – М., 1990.

55. Соціологія праці та управління: термінологічний словник-довідник / Відп. Ред.. В.А. Полторак. – К., 1993
56. Спеціальні та галузеві соціології / За ред.. Пилипенко В.Є. – К.: Вища освіта, 2003.
57. Черневский А.Д. Организация управления / Уч. Пос. – К.: МАУП, 1998.
58. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. – Львів, 1996.